

ОН**ПРОФСПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ
ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ****TRADE UNION OF EDUCATION AND
SCIENCE WORKERS OF UKRAINE**Юридична адреса: 01012, м. Київ, Майдан Незалежності, 2
Адреса для листування: 04071, м. Київ, вул. Ярославська, 6
Тел./факс: +380 (44) 462-51-902, Maidan Nezalezhnosti, Kyiv, Ukraine, 01012
Tel./fax: +380 (44) 462-51-90E-mail: profspilka.osv@gmail.com
Website: www.pon.org.ua

Розрахунковий рахунок № 26009000031721 в ПАТ «Укрсоцбанк», МФО 300023, КОД ЄДРПОУ 02605316

15.05.2017 № 02-5/233

Першому заступнику Голови Комітету з питань
науки і освіти Верховної Ради України
Співаковському О.В.**Шановний Олександр Володимировичу!**
Шановні народні депутати України, члени комітету !

ЦК Профспілки працівників освіти і науки України висловлює глибоку стурбованість з приводу декотрих норм проекту закону «Про освіту», реєстраційний № 3491-д, якими передбачається звуження державних гарантій та прав освітян порівняно з нормами чинного закону України «Про освіту».

Зокрема, статтею 61 опрацьованого в комітеті з урахуванням пропозицій членів робочої групи законопроект пропонується, що: посадовий оклад педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії встановлюється в розмірі не менше 3 прожиткових мінімумів для працездатних осіб; посадовий оклад педагогічного працівника кожної наступної кваліфікаційної категорії підвищується на 10%; найменший посадовий оклад науково-педагогічного працівника встановлюється на 25% вище від посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії; кожен наступний посадовий оклад підвищується на 10% від попереднього; педагогічний працівник, який пройшов сертифікацію, отримує щомісячну доплату у розмірі 20% посадового окладу (ставки заробітної плати) пропорційно обсягу педагогічного навантаження протягом строку дії сертифікату; педагогічним і науково-педагогічним працівникам встановлюються щомісячні надбавки за вислугу років у розмірах: понад три роки – 10%; понад десять років – 20%; понад двадцять років – 30% посадового окладу.

Від імені більш ніж півтора мільйонного заgonу спілчан ЦК Профспілки категорично заперечує проти намірів визначати розміри посадових окладів педагогічних працівників залежно від прожиткового мінімуму, передбаченого зокрема для працездатних осіб та його трикратності.

Запровадження такої норми призведе до звуження трудових прав педагогічних працівників, передбачених статтею 57 чинного закону «Про освіту», якою визначено, що держава гарантує встановлення середніх посадових окладів (ставок заробітної плати) педагогічним працівникам на рівні не нижчому від середньої заробітної плати працівників промисловості. За даними статистики середня заробітна плата працівників промисловості за березень 2017 року становила 7322 гривні. Враховуючи величину прожиткового мінімуму на працездатну особу станом на березень 1600 гривень, розмір посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії відповідно до цієї норми становитиме 4800 гривень, а середній розмір посадових окладів усіх педагогічних працівників, який нині відповідає 13 тарифному розряду,

становитиме 5808 гривень, що на 1514 гривень менше гарантованих статтею 57 чинного закону.

ЦК Профспілки наполягає на запровадженні в законі норми про встановлення посадового окладу (ставки заробітної плати) педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії, а на даний час – це музичний керівник дошкільного навчального закладу, ставка заробітної плати якого встановлюється на рівні 9 тарифного розряду (з урахуванням підвищення на 2 тарифні розряди), у розмірі 3-кратної величини мінімальної заробітної плати та визначення розмірів посадових окладів (ставок заробітної плати) за кожним наступним (вищим) тарифним розрядом, шляхом підвищення попереднього посадового окладу на 10%, а за посадами науково-педагогічних працівників – на 15 %. Така норма зазначена в прийнятій народними депутатами України в першому читанні 6 жовтня 2016 року редакції законопроекту.

При цьому насторожують маніпуляції влади щодо механізму визначення розміру мінімальної заробітної плати, що ґрунтується на величині прожиткового мінімуму, споживчий кошик якого практично не переглядається з дотриманням вимог законів. Виходячи з досвіду його застосування у попередні роки, цей показник не є гарантованим при визначенні умов оплати праці. Яскравим прикладом цього є постанова Верховної Ради України 1996 року №49/96-ВР «Про порядок введення в дію статей 10, 33, 34 Закону України «Про оплату праці» та встановлення мінімального розміру пенсії за віком», відповідно до якої розрахунки розмірів тарифних ставок, окладів та інших виплат здійснювалися при мінімальній заробітній платі 1 мільйона 500 тисяч карбованців, з розрахункової її величини 60 тисяч гривень, які невдовзі перетворилися в 60 копійок. Така норма застосовувалася до окремих доплат педагогічним працівникам до січня 2005 року, а деяких інших виплат, зокрема підвищень за педагогічні звання - до 1 січня 2008 року. Низка доплат в системі професійно-технічної освіти ще й досі визначається, виходячи з розміру мінімальної заробітної плати 60 копійок.

Про ручний механізм застосування мінімальної заробітної плати засвідчує порядок визначення посадових окладів та ставок заробітної плати працівників бюджетної сфери, зокрема й освіти, на основі Єдиної тарифної сітки, якою на початку її введення з вересня 2005 року закладалася залежність їх розмірів від мінімальної заробітної плати. Однак за майже 12 років існування ЄТС відповідно до рішень державних органів, зокрема й Верховної Ради України, посадові оклади бюджетників визначалися залежно від мінімальної заробітної плати лише впродовж 3 років, а саме по листопад 2008 року. Починаючи з 1 грудня 2008 року замість цього державного стандарту застосовувався довільний, визначений Урядом, розмір посадового окладу працівника 1 тарифного розряду, що призводило до заниження посадових окладів та ставок заробітної плати педагогічних працівників на 5200-8900 гривень на рік.

Найсвіжішим негативним прикладом застосування мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму при визначенні розмірів посадових окладів працівників за Єдиною тарифною сіткою є Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 6 грудня 2016 року №1774-VIII, яким внесено зміни до Кодексу законів про працю України та до Закону України «Про оплату праці». Замість норми про формування тарифної сітки на основі ставки робітника першого розряду, яка встановлюється у розмірі, що перевищує мінімальну заробітну плату, передбачено, що мінімальний посадовий оклад

(тарифна ставка) встановлюється у розмірі, не меншому за прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб на 1 січня календарного року. До того ж, всупереч цій нормі пунктом 3 прикінцевих положень цього закону передбачено, що до внесення змін до законів України щодо незастосування мінімальної заробітної плати як розрахункової величини, вона застосовується у розмірі 1600 гривень.

Тому при встановленні гарантій щодо розміру оплати праці педагогічних, науково-педагогічних працівників і спеціалістів освіти мають застосовуватися найменш вразливі від суб'єктивізму такі показники, як валовий внутрішній продукт, середня заробітна плата у галузях економіки, промисловості.

Така позиція підтримана особистими підписами понад 650 тисячами освітян, які наполягають на збереженні гарантій держави на встановлення середнього розміру посадових окладів та ставок заробітної плати педагогічних працівників на рівні середньої заробітної плати працівників промисловості, а науково-педагогічних працівників – не нижче подвійної заробітної плати працівників промисловості та встановлення доплат спеціалістам закладів освіти до рівня середньої заробітної плати працівників народного господарства.

Гарантії статті 57 чинного закону «Про освіту» (статті 52 колишньої його редакції) вже забезпечувалася в Україні починаючи з листопада 1994 року по січень 1996 року. Відповідно до чинного на той час положення посадові оклади та ставки заробітної плати педагогічних та науково-педагогічних працівників підвищувалися щомісячно до рівня середньої та подвійної заробітної плати працівників промисловості за встановленими Міністерством статистики України коефіцієнтами. Спеціалістам закладів освіти щомісячно провадились доплати до середньої заробітної плати працівників економіки.

Альтернативою державних гарантій щодо встановлення розмірів посадових окладів та ставок заробітної плати педагогічних працівників залежно від рівня заробітної плати у промисловості може бути норма про залежність рівня зарплати вчителів від такого макропоказника як валовий внутрішній продукт, річна сума якої має в 3,5 рази перевищувати обсяг ВВП на душу населення, на чому наголошується також ЮНЕСКО.

У статті 61 законопроекту необхідно передбачити також норми про встановлення: надбавок за вислугу років педагогічним і науково-педагогічним працівникам залежно від стажу педагогічної роботи: до 3 років – 10%, від 3 до 10 років – 20%, від 10 років до 20 років – 30%, понад 20 років - 40%; надбавок педагогічним працівникам - молодим спеціалістам у розмірі 10% ставки заробітної плати, посадового окладу; доплат педагогічним працівникам за виконання обов'язків класного керівника, завідування кабінетами, майстернями, лабораторіями, спортивними залами, музеями, методичними об'єднаннями тощо, за перевірку письмових робіт та інших видів педагогічної роботи у відсотках від ставки заробітної плати на умовах тарифікації.

Особливу стурбованість викликає звуження державних гарантій в рівні оплати праці науково-педагогічних працівників, найнижчий посадовий оклад для яких передбачається у розмірі лише на 25 відсотків вище окладу педагогічного працівника за найнижчою посадою. Таким чином посадовий оклад викладача-стажиста, що нині відповідає 15 тарифному розряду, буде нижчим на 1000 гривень від розміру посадового окладу педагогічного працівника, що оплачуватиметься також за 15 тарифним розрядом.

Тому наголошуємо на необхідності встановлення найнижчого посадового

окладу науково-педагогічного працівника, асистента кафедри - у 2 рази більшому від мінімального посадового окладу педагогічного працівника, що забезпечить науково-педагогічним працівникам рівень гарантій чинного закону.

ЦК Профспілки наполягає на підвищенні на 20% посадового окладу педагогічного працівника, який пройшов сертифікацію, замість передбаченої доплати, що забезпечить збільшення розмірів доплат та надбавок, які визначаються від посадових окладів та ставок заробітної плати, оскільки підвищення формують нові їх розміри, а доплати не впливають на розміри посадових окладів.

Частину 1 статті 58 необхідно доповнити нормою про встановлення державних гарантій педагогічним працівникам на підвищену оплату праці за роботу з дітьми з особливими освітніми потребами та при інклюзивному навчанні.

У статті 58 законопроекту необхідно передбачити гарантії щодо надання науково-педагогічним працівникам щорічної грошової винагороди в розмірі посадового окладу (ставки заробітної плати) за сумлінну працю, зразкове виконання покладених на них обов'язків, як це передбачено для педагогічних працівників.

Забезпечення безплатним користуванням житлом з опаленням і освітленням у межах встановлених норм педагогічних працівників, які працюють у сільській місцевості і селищах міського типу, а також пенсіонерів, які раніше працювали педагогічними працівниками в цих населених пунктах і проживають у них, що передбачається у статті 58, має здійснюватися незалежно від їхніх доходів. Адже зміни, внесені до статті 57 Закону України «Про освіту» Законом України від 28.12.2007 № 107-VI «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» щодо надання таких пільг залежно від середньомісячного доходу працівника, згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 22.05.2008 № 10-рп/2008 визнано такими, що не відповідають Конституції України та втрачають чинність з дня ухвалення цього Рішення.

ЦК Профспілки категорично не погоджується з пропозиціями щодо включення до складових робочого часу педагогічних працівників, крім навчальної роботи, також методичної та організаційної робіт, що загрожує запровадженню для вчителів, вихователів, викладачів, музичних керівників та інших педагогічних працівників 36 годинного чи більшої тривалості робочого тижня, що є неприпустимим. Тому у статті 60 необхідно передбачити норму, що робочий час педагогічних працівників, залежно від їх посад, включає навчальну, виховну, методичну та іншу педагогічну роботу, за виконання окремих видів якої встановлюється додаткова оплата.

Не можна погодитися з нормою частини 1 статті 78 законопроекту стосовно забезпечення державою асигнувань на освіту в розмірі не меншому 7 відсотків валового внутрішнього продукту. Як уже неодноразово наголошувалося, фактичні обсяги фінансування освіти в розмірі 6-7% внутрішнього валового продукту забезпечують лише часткове фінансування навчальних закладів за комунальні послуги, оплата за які у вищих навчальних закладах здійснюється переважно за рахунок власних коштів. Видатки в такому обсязі забезпечують лише 40% потреби на оплату праці педагогічних, науково-педагогічних працівників та спеціалістів освіти в розмірах, гарантованих статтею 57 чинного Закону України «Про освіту».

Тому у статті 78 законопроекту необхідно передбачити гарантії щодо забезпечення державою бюджетних асигнувань на освіту в розмірі, не меншому десяти відсотків валового внутрішнього продукту.

Позиція ЦК Профспілки ґрунтується на закликах Європейського комітету профспілок освіти про необхідність забезпечення урядами країн гідної зарплати і пенсії вчителям, яка дозволить залучити в професію та утримувати найкращих і найбільш відданих професіоналів, а також вимогах учасників Всесвітнього форуму з питань освіти, проведеного ЮНЕСКО у 2000 році, які закликали уряди забезпечити фінансування освіти на рівні принаймні 7% ВВП до 2005 року та 9% ВВП до 2010 року.

Крім того, потребують узгодження статті 14 та 66 законопроекту щодо забезпечення підвезення учнів, оскільки в частині 6 статті 14 йдеться про підвезення осіб, які здобувають повну загальну середню освіту, а в 66 – про підвезення учнів лише закладів початкової та базової середньої освіти.

Стаття 40 потребує доповнення частиною 4 у редакції: «Документи про загальну середню освіту, а також про професійну та вищу освіту для осіб, які навчаються за державним замовленням, виготовлюються за рахунок коштів Державного бюджету України. Виготовлення документів про позашкільну освіту для учнів державних і комунальних позашкільних навчальних закладів здійснюється відповідно за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів.». Такі гарантії на безоплатне отримання учнями, здобувачами освіти документів про освіту передбачено чинними законами в галузі освіти.

Порядок безоплатного користування бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, наукових, спортивних, культурно-освітніх підрозділів закладу освіти має встановлюватися з залучення трудового колективу. Тому частина 1 статті 54 потребує доповнення нормою про встановлення такого порядку за погодженням з трудовим колективом чи на умовах колективного договору.

Стаття 57 законопроекту потребує доповнення нормою щодо забезпечення осіб, які здобувають профільну середню освіту у закладах освіти не за місцем проживання, не лише гуртожитками, а й підвезенням до місця навчання і додому. Частина 3 цієї статті потребує доповнення нормами щодо забезпечення органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади безоплатним гарячим харчуванням не лише дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», які навчаються у дошкільних закладах освіти та учнів 1-4 класів, а усіх учнів 1-4 класів та учнів 5-11 (12) класів з сімей, які отримували допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», які до введення антисоціальних Законів України від 28.12.2014 р. № 79-VIII, від 28.12.2014 р. № 80-VIII, від 24.12.2015 р. № 911-VIII, в обов'язковому порядку забезпечувалися безоплатним харчуванням та обідами у загальноосвітніх навчальних закладах. Необхідно замість редакції «інших категорій осіб, визначених законом» виписати «інших категорій осіб, визначених спеціальними законами».

У частині 5 статті 59 необхідно доповнити останнє речення, виклавши його в редакції: «Підвищення кваліфікації педагогічного працівника може оплачуватися засновником закладу освіти, закладом освіти, в якому він працює, педагогічним працівником, а також іншими фізичними та юридичними особами, якщо педагогічний працівник не є працівником комунального чи державного закладу освіти.». Частина 6 цієї статті викласти в редакції: «Порядок матеріального

забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних працівників затверджується Кабінетом Міністрів України.».

Необхідно доповнити статтю 64 щодо повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки редакцією такого змісту: «визначає мінімальні нормативи матеріально-технічного, фінансового забезпечення навчальних закладів;»

Зі статті 66 вилучити норми про надання права районним, міським радам та радам об'єднаних територіальних громад реорганізовувати і ліквідувати заклади освіти, яке було надано їм антисоціальним законом «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28.12.2014 № 76-VIII.

Назву статті 70 викласти у редакції: «Державно-громадське управління та соціальне партнерство у сфері освіти» та доповнити цю статтю частиною 5 такого змісту:

«5. Взаємодія органів влади та місцевого самоврядування, а також закладів освіти з громадськими професійними об'єднаннями громадян та їх організаціями у сфері освіти здійснюється відповідно до Законів України «Про соціальний діалог», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про колективні договори і угоди» та інших норм законодавства.».

Неефективним вважаємо створення таких бюрократичних, контролюючо-дозвільних, бюджетозатратних структур, як Національне агентство кваліфікацій; центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти.; Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, створення якого передбачено законом «Про вищу освіту», а результативність його роботи є нікчемною; спеціально уповноважена державна установа з зовнішнього незалежного оцінювання; органи та установи з зовнішнього моніторингу якості освіти, діяльність яких буде здійснювати цим та спеціальними законами; Інститут освітнього омбудсмена тощо.

Закон України «Про освіту» у новій редакції має бути введений одночасно у повному обсязі.

При його затвердженні необхідно забезпечити неухильне дотримання норм статті 22 Конституції України, відповідно до якої при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод, зі збереженням у новому Законі України «Про освіту», як мінімум на найближчу перспективу, гарантій щодо рівня оплати праці педагогічних, науково-педагогічних працівників та спеціалістів освіти та їх реалізацію, а в подальшому - досягнення європейського рівня з установленням залежності від внутрішнього валового продукту на душу населення.

Зважаючи на викладене та враховуючи позицію понад 650 тисяч освітян, що засвідчена їхніми особистими підписами, переконливо просимо Вас, шановні Олександр Володимировичу та народні депутати України, при винесенні проекту закону реєстр. № 3491-д «Про освіту» на друге читання не голосувати за зазначений законопроект.

З повагою,
Голова Профспілки

Г.Ф.Труханов